

Kammarrätten i Stockholm

Skickas till:
Förvaltningsrätten i Stockholm
Avd. 33
115 76 Stockholm

Överklagande

KAMMARRÄTTEN I STOCKHOLM 2022-02-15 1 (4) Dnr 2021:7313	2022-02-15 MÅLNR: 927-22 AKTBIL: 1
---	--

Överklagande

Klagande

Statens Skolinspektion (Skolinspektionen)
Box 23069
104 35 Stockholm

Motpart

Föreningen Framstegsskolan i Göteborg, 855102-1952

Överklagat avgörande

Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 26 januari 2022 i mål nr 31363-21

Saken

Återkallelse av godkännande som huvudman enligt skollagen

Skolinspektionen överklagar Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 26 januari 2022 i mål nr 31363-21.

Yrkande

Skolinspektionen yrkar att kammarrätten meddelar prövningstillstånd och ändrar Förvaltningsrätten i Stockholms dom på så sätt att överklagandet avslås.

Grund

Grunden för yrkandet att kammarrätten ska meddela prövningstillstånd är att det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till och att det är viktigt för ledningen av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt.

Grunden för yrkandet att kammarrätten ska ändra förvaltningsrättens dom är att det inte finns skäl för domstolen att beakta det faktum att Föreningen Framstegsskolan i Göteborg (Föreningen) har valt en ny styrelse när domstolen ska pröva om Föreningen uppfyller förutsättningarna för godkännande som huvudman och kan bedömas som lämplig.

Utveckling av överklagandet

Kortfattat om den överklagade domen

Förvaltningsrätten i Stockholm har instämt i Skolinspektionens bedömning att den tidigare styrelsen (fyra av fem styrelseledamöter) inte uppfyllt det lämplighetskrav som ställs i skollagen. Förvaltningsrätten har vidare bedömt att Skolinspektionen haft skäl att återkalla Föreningens godkännanden som huvudman utan föregående föreläggande. Domstolen har dock ansett att det faktum att Föreningen har valt en ny styrelse under domstolsprocessen utgör en omständighet som är relevant för bedömningen av om Föreningen nu uppfyller förutsättningarna för godkännande som huvudman och kan bedömas som lämplig.

Skolinspektionen håller inte med förvaltningsrätten om den sistnämnda slutsatsen, vilket utvecklas nedan.

Beaktandet av nya omständigheter

Enligt RÅ 2006 ref. 7 ska domstolen, när det är fråga om att pröva de brister som ligger till grund för en återkallelse av ett godkännande, även ta hänsyn till senare vidtagna åtgärder och andra upplysta omständigheter som kan inverka på bedömningen (se även uttalandet i prop. 2009/10:165 s. 553 om att rättelser kan ske även under domstolsprocessen). Dessa uttalanden tar dock sikte på brister som ligger till grund för en återkallelse enligt 26 kap. 13 § skollagen och uttalandena gjordes innan bestämmelserna om ägar- och ledningsprövning trädde i kraft. En återkallelse som har skett enligt 26 kap. 14 § skollagen på grund av att huvudmannen inte anses ha faktisk eller rättslig möjlighet att följa ett föreläggande får däremot – enligt Skolinspektionens mening – anses innebära att huvudmannen inte kan rätta till bristen eller bristerna. Senare vidtagna åtgärder eller tillkomna omständigheter – som inte utgör ett förtydligande av de omständigheter som förelåg redan vid beslutstidpunkten – måste därför som regel anses sakna relevans.

Skolinspektionen har bedömt att de sammantagna omständigheterna varit så allvarliga att det har funnits skäl att återkalla godkännandena. Vid bedömningen har myndigheten beaktat att i stort sett hela ledningskretsen bedömts olämplig, att allvarlig ekonomisk misskötsamhet har skett inom ramen för den juridiska person som har godkännandena och att misskötsamheten skett under flera år när även andra personer suttit i styrelsen. Dessa omständigheter har sammantaget rubbat myndighetens förtroende för Föreningen och dess företrädare. Mot denna bakgrund har Skolinspektionen inte ansett det möjligt att åtgärda bristerna genom ett föreläggande. Eftersom lämplighetsbristerna varit så allvarliga anser inte heller Skolinspektionen att det går att läka dessa i efterhand genom att byta ut styrelsen.

Förvaltningsrätten har bedömt att Skolinspektionen har haft skäl att återkalla Föreningens godkännanden utan föregående föreläggande. Förvaltningsrätten har därefter funnit att Föreningens val av ny styrelse utgör en omständighet som ska beaktas inom ramen för domstolens prövning. I denna del anför Förvaltningsrätten att Skolinspektionen i sitt beslut inte har gjort gällande att styrelsens bristande lämplighet under den aktuella perioden skulle ha påverkat eleverna eller förutsättningarna för att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten på ett negativt sätt. Vidare anför Förvaltningsrätten att Skolinspektionen inte heller har gjort gällande att den bristande lämpligheten skulle ha medfört en ekonomisk risk som hotar förutsättningarna för verksamheten. Mot denna bakgrund anser förvaltningsrätten att det faktum att Föreningen har valt en ny styrelse utgör en omständighet som är relevant för bedömningen av om Föreningen nu uppfyller förutsättningarna för godkännande som huvudman och kan bedömas som lämplig.

Skolinspektionen har svårt att förstå förvaltningsrättens dom i denna del. På grund av styrelsens bristande tillsyn och kontroll av Föreningens ekonomi har Föreningen frånskiljts stora summor pengar. Pengar som i grunden utgör allmänna medel och som varit avsedda för elevernas utbildning. Enligt Skolinspektionen ligger det i sakens natur att den ekonomiska misskötsamheten har medfört en ekonomisk risk som hotat förutsättningarna för verksamheten. Den ekonomiska misskötsamheten har naturligtvis också medfört en risk för att eleverna inte har fått en likvärdig utbildning av god kvalitet. Avsikten med bestämmelserna om ägar- och ledningsprövning är också att Skolinspektionen ska kunna agera innan eleverna drabbas.

Konsekvenser

Genom bestämmelserna om ägar- och ledningsprövning har lagstiftaren gett Skolinspektionen verktyg att ingripa mot oseriösa aktörer i välfärdssektorn och att ingripa mot allvarlig ekonomisk misskötsamhet. Ett syfte med lagstiftningen är upprätthålla förtroendet för skattefinansierad utbildningsverksamhet. Tanken är vidare att Skolinspektionen ska kunna ingripa redan innan bristande lämplighet har hunnit drabba några elever (prop. 2017/18:158 s. 44-45 och 53).

Att olämpliga styrelseledamöter byts ut är naturligtvis i grunden bra. Det sker också ofta inom ramen för Skolinspektionens ägar- och ledningsprövningar (som regel innan myndigheten fattar beslut). I detta fall har dock myndigheten bedömt att lämplighetsbristerna varit så allvarliga att det inte har varit möjligt att läka bristerna. Som tidigare nämnts handlar det om att flera centrala personer i huvudmannens verksamhet bedömts olämpliga och att ekonomisk misskötsamhet pågått i huvudmannens verksamhet under flera år. Om en huvudman kan läka allvarliga lämplighetsbrister endast genom att byta ut styrelsen, och detta först under pågående process, skulle det allvarligt försvåra för Skolinspektionen att agera kraftfullt mot huvudmän som myndigheten inte bedömer som seriösa. Det är sannolikt inte heller i överensstämmelse med lagstiftarens intentioner. Det faktum att Föreningen får fortsätta att bedriva sin verksamhet efter det som har hänt är knappast ägnat att öka förtroendet hos allmänheten. RÅ 2006 ref. 7 måste ses i ljuset av den nya lagstiftning som har tillkommit. Enligt Skolinspektionen bör nya omständigheter i form av nya personer i ägar- och ledningskretsen inte beaktas när lämplighetsbristerna är så pass allvarliga som i detta fall. Det kommer annars bli svårt för Skolinspektionen att återkalla oseriösa huvudmäns tillstånd. Det är därför av stor vikt att kammarrätten tar upp målet till prövning.

På Skolinspektionens vägnar

Klara Cederlund
Chefsjurist

Charlotte Svanström
Jurist